

En *skolprofessor*¹ bedriver vetenskapligt arbete i skolan.² Med skolans lokala praktik som grund. Det är en professor som sedan tidigare innehaft en professur³ vid ett universitet/högskola men som engageras av en kommun eller en skola för att på uppdrag bland annat:

- ✓ arbeta med lokal skolforskning
- ✓ söka pengar för lokal lärarforskning
- ✓ leda praktikgrundad lokal forskning
- ✓ handleda skoldoktorander
- ✓ handleda forskande lärare
- ✓ undervisa
- ✓ verka för lokalt utvecklingsarbete
- ✓ arrangera lärarkonferenser i skolan eller kommunen
- ✓ driva innovativ utveckling tillsammans med skolchef, rektor och lärare
- ✓ garantera den vetenskapliga grunden i undervisning och lärande
- ✓ verka för att lärare publicerar vetenskapligt grundade texter i vetenskapliga och populärvetenskapliga tidskrifter
- ✓ stödja utgivning av monografier och antologier

En skolprofessor ska utgöra ett alternativ – kanske en kritisk vän – till den forskning *om* skolan som görs vid universiteten och som stöds av landets största anslagsgivare för forskning. I Sverige finns det 175 professorer i pedagogik/pedagogiskt arbete/didaktik/etc (paraplybeteckningen brukar vara utbildningsvetenskap) och ca 500 doktorander (som lägger fram ca 125 doktorsavhandlingar om året). Samtliga av dessa professorer och doktorander har minst 50 % av sin anställning reserverade för forskning. Det blir sammantaget ca 335 heltider för forskning om skolan. Om vi adderar olika typer av forskningsanslag som också disputerade doktorer drar nytta av, betyder det att forskningen om skolan är omfattande. Inklusiv externa forskningsanslag är det uppskattningsvis 450–500 heltidsforskande professorer, docenter, doktorer och doktorander/licentiater som bedriver någon form av forskning inom det utbildningsvetenskapliga området. Mycket lite av vad den här forskningen kommer fram till märks dock eller påverkar lärares arbete i skolan.

En skolprofessor ska agera *i* skolan. Tillsammans med lärare, rektorer och skolchef, just där frågorna ställs, där motgångar och framgångar finns, där lärarnas levda yrkesverklighet är existentiell – där ska forskningen verka. Den ska utveckla närproducerad kunskap, där data tas från en

¹ Professor (latin: offentligt anställd eller avlönad lärare) är en titel för de högst utbildade lärarna vid en utbildning. Skola (härledd etymologiskt från grekiskan σχολή scholē) är en institution där elever, eller studenter, under ledning av lärare tillägnar sig centralt reglerade och kvalitetsbestämda kunskaper och värden.

² Med skola avses här: förskola, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, specialskola, sameskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola, kommunal vuxenutbildning, och särskild utbildning för vuxna.

³ En skola eller en kommun ska inte och kan inte inrätta professorer, så som vid universiteten. Men en skola eller en kommun kan anlita en professor i ett projekt, som man benämner Skolprofessor. Poängen är att man signalerar att man har anlitat en professor (som innehar eller har innehaft en professur vid ngt universitet), dvs en person som av universiteten är sakkunnigprövad för avancerad vetenskaplig kompetens och som nu har skolan som sitt forskningsfält.

mångfacetterad, levd och komplex verklighet, processas genom vetenskapliga konkreta teorier och metoder för att återföras till samma verklighet som systematiskt ordnad och användbar kunskap. *En skolprofessor ska vara på plats i skolan.*

Genom att engagera en skolprofessor har en skola eller en kommun agerat konstruktivt i förhållande till den kritik mot den pedagogiska (etc) forskningen som levererats från flera håll.⁴ Den sammantagna udden i kritiken säger att forskningen oftast ställer frågor som inte känns igen av lärare. Den forskning som är relevant för skolan når sällan sitt mål. Orsakerna till detta kan vara å en sidan universitetens meriteringslogik, som innebär att den som räknas som den mest framgångsrika forskaren är den som publicerar sig flest gånger i topprankade internationella tidskrifter – som lärare och rektorer sällan eller aldrig läser. Å andra sidan medger Utbildningsvetenskapliga kommittén (inom Vetenskapsrådet) forskningsmedel endast till grundläggande forskning, dvs den som kallas grundforskning. Sådan forskning drivs av forskarens nyfikenhet och intressen och har därmed ingen uppenbar avnämning – förutom vetenskapssamhället. Det betyder att de forskare som befinner sig längst ifrån skolan är de som i universitetens och anslagsgivarens ögon är de främsta. För en skolprofessor ter sig saken precis tvärs om.

En skolprofessor kan vidare motiveras av att skolpolitiken under de senaste 15-20 åren misslyckats med att förbättra skolan. Trots de många och omfattande reformer som rikspolitiker fattat beslut om, syns ingen förbättring. Politisk klåfingrighet på detaljnivå, svag pedagogisk forskning i kombination med Skollagens Kap 1 § 5 leder fram till att skolan själv måste ta ansvaret för kunskapsutvecklingen hos lärare och rektorer.

“ Akademiker är den sortens människor som är svårast att tillfredsställa, med sina evigt motsatta intressen, sin avund, sin lust att styra, sina ensidiga åsikter där var och en menar att bara hans eller hennes område förtjänar stöd.

Wilhelm von Humboldt
Grundaren av Berlin universitetet

“ Skolan är inte livet och livet anpassar sig inte efter skolan; det är skolan som skall anpassa sig efter livet.
Karen Blixen

⁴ Jfr bl.a.

Arnell, K, Lidström, S (2011): Det svenska forskningsfiaskot. *Skolvärlden*, 2011-01-20.

Brante, T. (2009). Vad är en profession? Teoretiska ansatser och definitioner. I L. Maria (Red.), *Vetenskap för profession* (s. 15-34). Högskolan i Borås.

Eklund, H (2000): Vart är pedagogisk forskning på väg? Ämnesområden och forskningsmönster i svenska doktorsavhandlingar under en femårs-period. *Pedagogisk forskning i Sverige*, vol 5.

Enkvist, I (2015). Forskning utan mening. Brist på jämförelser; resultat som aldrig når skolvärlden och avhandlingar som är föga mer än överbelastade metodkapitel. *Pedagogisk forskning får betydande resurser; men få verkar bekymra sig över resultaten. Neo #4 – 2015. <http://magasinetneo.se/artiklar/forskning-utan-mening/>* (Hämtad 2019-03-15).

Hartman, S (2009): Granskning av utbildningar i pedagogik. Högskoleverkets rapport 22 R.

Säljö, R. (2009). Granskning av utbildningar i pedagogik Utgiven av Högskoleverkets Rapportserie 2009:22 R.